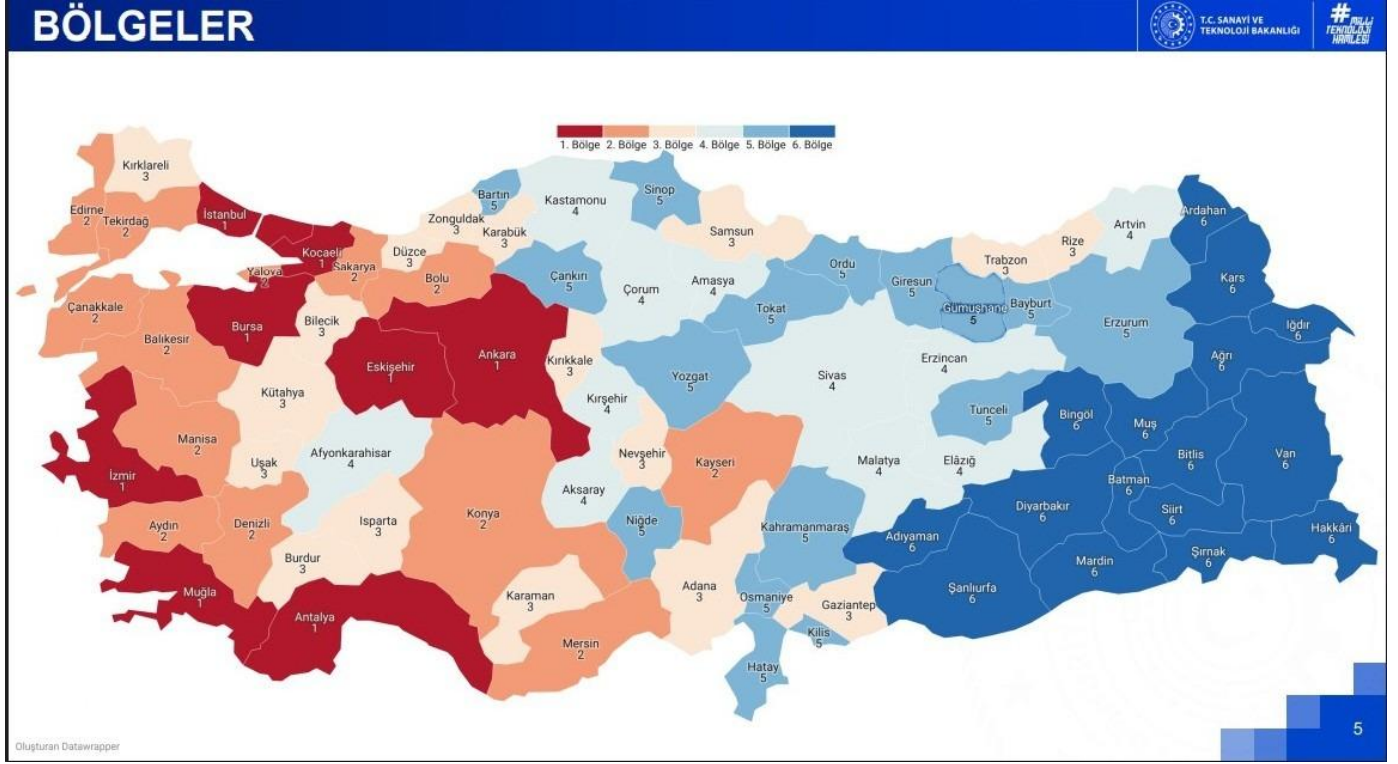

Teşvik Sistemi Bölgesel Kalkınma Farkını Azaltmadı, Derinleştirdi

Türkiye’de uzun yıllardır uygulanan yatırım teşvik sistemi, bölgeler arası kalkınmışlık farkını azaltma hedefini karşılamamış, aksine bu farkı daha da derinleştiren bir sonuç üretmiştir.

Yatırım teşviklerinin sistemli biçimde uygulanmaya başlanması, ekonomide planlı döneme geçilen 1963 yılına dayanmaktadır. 1980 sonrası dönemde ise teşvik uygulamaları kapsamlı biçimde hayata geçirilmiş, bugüne kadar yaklaşık 16 farklı yasa, kararname ve Bakanlar Kurulu kararıyla uygulamalar defalarca revize edilmiştir. Farklı uygulamalar altında yürütülen tüm bu düzenlemelerin temel amacı, bölgeler arası kalkınmışlık farkını azaltmak olmuştur. Ancak aradan geçen on yıllara rağmen bu hedefin gerçekleşmediği, aksine bölgesel eşitsizlikleri derinleştiği açıkça görülmektedir.

1998 yılında kişi başına geliri 1.500 doların altında olan 22 ili kapsayan 4325 sayılı Teşvik Yasası yürürlüğe girmiş, 2002’de çıkarılan 5084 sayılı yasa ile teşvik kapsamındaki il sayısı önce 36’ya, 2005’te yapılan genişletmeyle 49 il ve iki ilçeye çıkarılmıştır. 2009 yılında ise tüm iller dört bölgeye ayrılarak yeni bir teşvik sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Ancak 2009’daki ölçümlerde 1. ve 2. Bölgelerde yer alan 24 il teşviklerden yüzde 67,8 oranında faydalanırken, geriye kalan 57 il ise yalnızca yüzde 32,2 oranında pay almıştır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verileri üzerinden yapılan ve 2004-2013 dönemini kapsayan çalışmalar da bu tabloyu teyit etmektedir. Teşvik belgeleri, yatırım tutarları ve istihdam verileri incelendiğinde, 1. ve 2. Bölgelerde yer alan 21 kentin tüm başlıklarda yüzde 60’ın üzerinde pay aldığı; buna karşın 5. ve 6. Bölgelerdeki 29 kentin teşvik yatırımlarında yüzde 12-14 bandında kaldığı görülmektedir. Özellikle en az gelişmiş 16 ilin yer aldığı 6. Bölge, yatırım desteklerinden yalnızca yüzde 5 civarında pay alabilmiştir.

	1.BÖLGE	2.BÖLGE	3.BÖLGE	4.BÖLGE	5.BÖLGE	6.BÖLGE	DİĞER	TOPLAM
BELGE ADEDİ (Bölgelere Göre Yüzde Dağılımı)	18.197 (41,10)	8.058 (18,20)	6.403 (14,46)	4.698 (10,61)	3.567 (8,06)	3.072 (6,94)	277 (0,63)	44.272
SABİT YATIRIM (MİLYON TL) (Bölgelere Göre Yüzde Dağılımı)	171.955 (39,95)	84.930 (19,73)	53.720 (12,48)	40.097 (9,32)	30.019 (6,97)	21.087 (4,90)	28.636 (6,65)	430.444
İSTİHDAM (KİŞİ) (Bölgelere Göre Yüzde Dağılımı)	801.540 (45,09)	336.646 (18,94)	215.989 (12,15)	158.331 (8,91)	129.200 (7,27)	109.426 (6,16)	26.465 (1,49)	1.777.597

2002 -2013 Dönemi Yatırım Teşvik Belgelerinin Bölgelere Yüzde Dağılımı

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yayımladığı 20 Nisan 2012 - 20 Nisan 2024 dönemi teşvik belgelerinin bölgesel dağılımına bakıldığında da benzer bir tablo görülmektedir. Söz konusu dönemde alınan teşvikler sabit sermaye tutarlarına göre incelendiğinde parasal yatırım teşviklerinin yüzde 61'i 1. ve 2. Bölgelerde yoğunlaşırken, 5. ve 6. Bölgelerin payı yalnızca yüzde 10 civarında kalmıştır.

16 ilin bulunduğu 6. Bölge ise sadece parasal yatırımda yüzde 4,69 pay alırken, 8 ilin yer aldığı 1. Bölge yatırımların 41,58'ini alarak neredeyse 8 kat daha fazla yatırım almıştır. Bu durum, bölgeler arası uçurumun giderek büyüdüğünü ve teşvik sisteminin amacının tersine çalıştığını göstermektedir.

	1.BÖLGE	2.BÖLGE	3.BÖLGE	4.BÖLGE	5.BÖLGE	6.BÖLGE	DİĞER	TOPLAM
BELGE ADEDİ (Bölgelere Göre Yüzde Dağılımı)	35.627 (39,37)	16.392 (18,11)	12.267 (13,55)	8.416 (9,30)	6.526 (7,21)	11.022 (12,16)	268 (0,30)	90.498
SABİT YATIRIM (MİLYON TL) (Bölgelere Göre Yüzde Dağılımı)	4.190.265 (41,58)	1.955.993 (19,41)	1.533.022 (15,21)	785.255 (7,79)	581.464 (5,77)	472.122 (4,69)	558.391 (5,54)	10.076.52
İSTİHDAM (KİŞİ) (Bölgelere Göre Yüzde Dağılımı)	963.557 (34,59)	382.270 (13,72)	286.048 (10,27)	258.326 (9,27)	235.230 (8,44)	646.776 (23,22)	13.650 (0,49)	2.785.857

2012 -2024 Yıllarında Yatırım Teşvik Belgelerinin Bölgesel Dağılımı

İstihdam açısından bakıldığında, 6. Bölge emek yoğun sektörler (Hazır Giyim, Çağrı Merkezi, vb.) sayesinde yüzde 23,22 oranında bir istihdam payı yaratabilmiştir. Ancak hazır giyim gibi sektörlerde yatırımların yurt dışına kayması en fazla bu bölgeleri etkiledi. Bu durum bölgenin istihdam açısından sahip olduğu tek avantajlı konumu da kaybetmesine neden olacaktır.

30 Mayıs 2025 tarihinde yürürlüğe giren yeni teşvik sistemi de önceki uygulamalardan farklı bir sonuç üretmemiştir. Aksine açıklanan veriler, bölgeler arası kalkınmışlık farkını azaltmak yerine daha da derinleştirmiştir.

Eylül ayında 6. Bölge yatırımları bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 15, 5. Bölge yatırımları ise yüzde 53,6 oranında azalırken; 1. Bölge yatırımlarında yüzde 50,6, 2. Bölge yatırımlarında ise yüzde 29,9 artış yaşanmıştır. Aynı ayda toplam yatırımların yüzde 65'i 1. ve 2. Bölgelerde yoğunlaşmış, 5. ve 6. Bölgelerin toplam payı yüzde 14,5'te kalmıştır.

Ekim 2025 teşvik verileri de benzer bir tabloyu ortaya koymaktadır. 2024-2025 karşılaştırmasında 5. Bölge yatırımları yüzde 66,8, 6. Bölge yatırımları ise yüzde 84,2 oranında gerilerken; buna karşın 1. Bölge'de yüzde 63,4, 2. Bölge'de ise yüzde 2,20 oranında artış yaşanmıştır.

Mevcut teşvik uygulamaları, Türkiye'nin genel ekonomik büyümesine katkı sunmuş olabilir. Ancak bölgesel kalkınma ve bölgeler arası eşitsizliklerin giderilmesi açısından beklenen sonucu vermemiştir. Bu tablo, mevcut teşvik sisteminde ısrar edilmesi halinde farklı bir sonuç alınamayacağını açıkça ortaya koymaktadır.

Teşvik sisteminde esas amaç bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarını azaltmaktır. Ancak bu sadece emek yoğun ve kırılğan sektörleri az gelişmiş bölgelere kaydırarak çözülecek bir sorun değildir. Bu bölgelerdeki yatırımcının mali yetersizliğini ve az gelişmişlik dezavantajlarını minimize edecek, bürokratik süreçlerin en aza indirildiği kapsayıcı ve bütüncül bir yaklaşım sergilenmelidir.

MECLİS TOPLANTISI

DTSO Başkanı Kaya: Bölge illeri de Mega Sanayi Alanları kapsamına alınmalı

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO) Şubat Ayı Meclis Toplantısı, Meclis ve Meslek Komite katılımıyla gerçekleştirildi. Meclis Başkanı Nevin İl'in yönettiği toplantıda konuşan DTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Kaya, Silvan OSB, Kobani'ye insani yardım ve kamuoyunda tartışılan 13 ilde 16 Mega Endüstriyel Bölge kurulması kararına dair kapsamlı değerlendirmelerde bulundu. Kaya, planın bölgesel kalkınma dengelerini bozabileceği ve Doğu ile Güneydoğu Anadolu'dan yeni bir ekonomik göç dalgası yaratabileceği konusunda uyarılarda bulundu.

“BÖLGE İLLERİ DE MEGA SANAYİ ALANLARI KAPSAMINA ALINMALI”

Uygulamanın hedeflenen çerçevenin dışına çıktığını vurgulayan Kaya, şunları söyledi:

“Biz bu çalışmanın doğru olmadığına ve amacının dışında gerçekleşeceğine inanıyoruz. Çünkü bu 1960'lardan başlayan 2002'den sonra sonuçları açıklanan teşvik sisteminin bir benzeri kabaca. O teşvikte nasıl ki yatırımların %60'ı 1. 2. bölgeye gidip %10'u 5. ve 6. bölgeye gittiyse bugün de oraya yapılacak olan sanayi tesisleri, bölgeden hem emek, hem beyin göçü çekecek. Hem uygulama Türkiye için atıl bir durum oluşturacak. Ayrıca özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden fabrikaların bile oraya gitmesine sebep olacak bir uygulama.

Biz bu olmasın derken olacaksa tanımının doğru olmasını söylüyoruz. Yani eğer depremse mevzu o zaman Şanlıurfa, Diyarbakır gibi yerler de depremde 2. ve 3. bölge illeridir.”

Planın özellikle genç nüfusu yüksek Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerinde yeni bir göç dalgasına yol açabileceğini belirten Kaya, deprem gerekçesiyle oluşturulan statünün adil biçimde tanımlanması gerektiğini ifade etti. Kaya, “Genç nüfus bizim bölgede daha fazla. Bize göre tamamen yanlış bir politika. Bölge illeri de aynı şekilde bu destekten faydalanmalı ve Mega Sanayi Bölgesi ilan edilmelidir. Çünkü bu adımlar atıldığı zaman farklı teşvik mekanizmaları da devreye gireceği için bölgeden insanlar fabrikalarını oraya taşımak gibi bir boyuta gidecekler. Bununla ilgili gerekli açıklamaları yapmakla birlikte özellikle bölge ticaret ve sanayi odaları olarak bölge milletvekillerimizi, odalar üzerinden bilgilendirip bir diyalog yürüteceğiz. Kesinlikle bunun bu şekilde bu illerle hayata geçmesini engellemek için elimizden gelen bütün çabayı göstereceğiz” diye konuştu.

KOBANÊ İÇİN YARDIM KAMPANYASI: 2'NCİ İNSANİ YARDIM TIRLARI GİDECEK

Diyarbakır Kent Koruma ve Dayanışma Platformu ile birlikte yürütülen Kobanê'ye yönelik insani yardım kampanyasına değinen Kaya, “Bildığınız üzere Kent Koruma ve Dayanışma Platformu olarak bir çalışma başlattık. Özellikle odamızın öncülük ettiği ve meclis üyelerimiz, meslek komite üyelerimizin büyük destekleriyle gerçekten çok önemli yardım toplandı. Tabi temel hedefimiz bu yardımın abluka altındaki Kobanê'ye bir an evvel ulaştırmaktı. Mürşitpınar Kapısı'ndan yardımların en hızlı şekilde ulaştırmak önceliğimizdi. Ancak talebimiz AFAD yetkilileri ve iki temsilcimiz eşliğinde başka bir kapıdan Kobanê'ye ulaştırılacağı şeklinde oldu. İnsani yardım ulaştı. Bizim için asıl olan oydu. Bunu sağladık. Abluka altındaki bölgeye ilk kez sivil organizasyonla yardımlar ulaşmış oldu. Şimdi ikinci bir kampanya için sürekli duyurular yapıyoruz. Yardımlar toplanıyor, görüşmelerimiz devam ediyor. Aynı yöntem ile toplanan insani yardım malzemelerini Mürşipınar veya Nusaybin Sınır Kapısı'ndan yine iki arkadaşımızın nezaretinde Kobanê'ye ulaştıracağız” dedi.

Bu vesileyle uzun süredir kapalı olan Nusaybin Sınır Kapısı'nın 31 Mart itibariyle yeniden açılacağı bilgisini aldıklarını ifade eden Kaya, Nusaybin Sınır Kapısı'nın açılması ile birlikte hem yardımların daha kolay ulaştırılacağını hem de Suriye ile ticaretin yeniden başlayacağını kaydetti.

SİLVAN OSB'DEN İKİ KENT FAYDALANACAK

Konuşmasında Silvan Gıda ve Tarımsal Sanayi İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması için Milli Emlak'tan tapu devrinin yapıldığını ifade eden Kaya, kente hayırlı olmasını diledi. Kaya, “Tarım, Gıda OSB diye ifade ediliyor ama o sektöre yakın sektörlerin olacağı bir OSB olacak. Altyapı ücreti orada sıfır. Silvan aynı zamanda hem Diyarbakır'a hem Batman'a yakın olması münasebetiyle iki ilin de faydalanacağı bir Organize Sanayi Bölgesi olacak” dedi. Meclis Toplantısında Dicle Üniversitesi Öğretim Üyesi ve TOBB Akademik Danışmanı Doç. Dr. Şehnaz Altunakar, “TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler” konusunda sunum yaptı.

Silvan Gıda OSB'de 279 Hektarlık Alanın Tapu Devri Alındı

Silvan Gıda ve Tarımsal Sanayi İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nin (OSB) tescilli alanı içerisinde bulunan, Silvan ilçesi Başdeğirmen Köyü sınırları içindeki 279 hektarlık alanın tapusu, Silvan OSB tüzel kişiliği tarafından Milli Emlak'tan devri alındı.

Devir işlemi, Silvan OSB tüzel kişiliğini temsilen Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO) Yönetim Kurulu Üyesi Faruk Korkmaz, Silvan Kaymakamı Osman Oğuz Ekşi ve Diyarbakır Sanayi ve Teknoloji İl Müdürü Zafer Aydın'ın katılımıyla gerçekleştirildi.

Söz konusu alanın Milli Emlak'tan alınarak OSB tüzel kişiliğine kazandırılması, bölgedeki sanayi yatırımlarının önünün açılması açısından önemli bir aşamadır. Tapu devriyle birlikte planlama, altyapı ve parselasyon çalışmalarının daha hızlı ilerlemesine olanak sağladı.

Tapu devrine ilişkin değerlendirmede bulunan DTSO Yönetim Kurulu Üyesi Faruk Korkmaz, Silvan Gıda ve Tarımsal Sanayi İhtisas OSB'nin yalnızca Silvan için değil, Diyarbakır ve bölge ekonomisi için de stratejik bir yatırım alanı olduğunu vurguladı. Korkmaz, "Silvan'ın güçlü tarımsal üretim kapasitesini katma değerli üretime dönüştürmeyi hedefliyoruz. Bu OSB ile birlikte tarımsal ürünlerin yerinde işlenmesi, istihdamın artırılması ve gençlerimize yeni iş alanları oluşturulması sağlanacaktır. Aynı zamanda Diyarbakır'ın sanayi altyapısının güçlenmesine ve bölgesel kalkınmaya önemli katkılar sunacaktır" ifadelerini kullandı.

Korkmaz, yatırım sürecinin hızla ilerlemesi için tüm paydaşlarla koordineli şekilde çalışmaya devam edeceklerini de sözlerine ekledi.

İHRACAT VERİLERİ

DTSO Başkan Yardımcısı Erdal Avşar: Sınır kapılarındaki sorun Diyarbakır ihracatını vurdu

Diyarbakır'ın Ocak 2026 ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre %22,9 oranında azaldı. Düşüşün büyük bölümü Irak ve Suriye hatlarında yaşanırken, Diyarbakır'daki kaybın Türkiye ortalamasının çok üzerinde olması, sorunun bölgesel ve yapısal boyutlarını yeniden gündeme getirdi.

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı Erdal Avşar, özellikle Suriye hattındaki sert gerilemenin, sınır kapılarında yaşanan fiili tıkanıklığın açık göstergesi olduğunu ifade ederek, "Bu tabloyu küresel daralma ya da Irak-Suriye pazarlarındaki genel gerilemeyle açıklamak mümkün değil. Sorunun adresi nettir: sınır kapıları" dedi.

IRAK PAZARINDAKİ MAKAS AÇILDI

Türkiye genelinde Irak'a ihracat Ocak 2026'da bir önceki yıla göre %8,4 gerilerken, Diyarbakır'ın Irak ihracatı aynı dönemde %32,2 düşüş gösterdi. Diyarbakır'ın toplam ihracatının hâlâ %55'inin Irak'a yapıldığını hatırlatan Erdal Avşar, kentteki düşüşün Türkiye ortalamasının çok üzerinde seyretmesinin yapısal sorunlara işaret ettiğini söyledi.

Ocak 2026'da Diyarbakır'ın toplam ihracatı %22,9 azalırken, bu düşüşün yaklaşık %88'inin Irak hattındaki kayıptan kaynaklandığına dikkat çekildi.

SURİYE İHRACATINDA BÜYÜK KAYIP

En dikkat çekici tablo ise Suriye ihracatında ortaya çıktı. Ocak 2026 verilerine göre Diyarbakır'ın Suriye'ye ihracatı, geçen yılın aynı dönemine kıyasla %74 oranında geriledi. Aynı dönemde Türkiye'nin Suriye'ye ihracatı ise %6,7 artış gösterdi.

Ortaya çıkan farkın olağan piyasa koşullarıyla açıklanamayacağını vurgulayan Avşar, şu değerlendirmede bulundu:

“Türkiye genelinde Suriye'ye ihracat artarken, Diyarbakır'ın neredeyse tamamen devre dışı kalması, sınır ticaretinde kent aleyhine işleyen bir mekanizma olduğunu gösteriyor. Cilvegözü çalışıyor, Nusaybin çalışmıyor. Türkiye ihracat yapıyor, Diyarbakır izliyor. Bu sürdürülebilir bir tablo değil.”

SORUNUN ADRESİ: SINIR KAPILARI

Diyarbakır'ın Suriye hattındaki sert düşüşün temel nedeninin Nusaybin Sınır Kapısı'nın ticari geçişler açısından işlevsiz bırakılması olduğunu ifade eden Erdal Avşar, Suriye ticaretinin fiilen Cilvegözü Sınır Kapısı'na sıkıştırıldığını söyledi. Bu durumun Diyarbakırlı ihracatçıyı hem lojistik hem maliyet açısından dezavantajlı hale getirdiğini belirten Avşar, sınır ticaretinde eşitsiz bir yapı oluştuğuna dikkat çekti.

Resmi açıklamalarla sahadaki gerçekliğin örtüşmediğini dile getiren Avşar, sınır kapılarında yaşanan belirsizliklerin ihracatçıyı pazardan uzaklaştırdığını vurgulayarak, “Kâğıt üzerinde açık olan kapılar, fiiliyatta ihracatçıya kapalı. Lojistik belirsizlik, ödeme riskleri ve keyfi uygulamalar Diyarbakırlı firmayı devre dışı bırakıyor” değerlendirmesini yaptı.

“BU SADECE İHRACAT DEĞİL, İSTİHDAM MESELESİ”

İhracattaki her düşüşün doğrudan üretim ve istihdama yansıdığını vurgulayan DTSO Başkan Yardımcısı Erdal Avşar, merkezi idareye şu çağrıda bulundu:

“Bu tablo devam ederse Diyarbakır sadece pazar kaybetmez, üretim kabiliyeti de zayıflar. Sınır kapılarıyla ilgili acil ve bölge lehine bir düzenleme şarttır.”

KÜTÜPHANE AÇILIŞI

Öğrencilere Kütüphane Desteği

Yenişehir Belediyesi tarafından Yolaltı (Şilbê) Mahallesi'nde kadınlar, gençler ve çocukların eğitim ve sosyal çalışmalarını desteklemek amacıyla yapımı tamamlanan Şilbê Halk Kütüphanesi düzenlenen törenle hizmete açıldı.

Açılışa DTSO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Kaya, DTSO İş Kadınları Meclisi Başkanı Filiz Ekingen ve Meclis Üyeleri, Yenişehir Belediyesi eş başkanları Safiye Akdağ ve Mehmet Ergün ile çok sayıda davetli katıldı. Aynı anda 60 kişinin faydalanabileceği Yenişehir Şilbê Halk Kütüphanesi'nde ders çalışma ve okuma alanlarının yanı sıra ücretsiz internet erişimi, kafeterya bölümü ve açık hava kullanımına uygun bahçe yer alıyor. Kütüphane özellikle sınavlara hazırlanan ve evlerinde çalışma imkânı olmayan gençlere etüt ortamı sağlarken, belirli günlerde düzenlenecek atölye, seminer ve kurslarla kadınların bilgiye erişimini ve sosyal yaşama katılımını güçlendiren çok yönlü bir yaşam ve gelişim alanı olarak hizmet verecek.

KEY MA KADIN KOOPERATİFİ'NDEN

ÇAĞRI

Üretici kadınlarla iş birliği yapmak istiyoruz!

**Key Ma Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi olarak,
Diyarbakır merkez ve kırsal ilçelerinde**

Tarımsal ve hayvansal ürün üreten, bu ürünlerden gıda üretimi yapan kadınlarla üye temelli ve üretim odaklı iş birlikleri kurmak istiyoruz.

Yeni ekim-üretim dönemine girmeden önce, üretici kadınlarla ortak üretim ve ürün alımında ortaklaşmak istiyoruz.

- Kooperatifimize üye olmak
- Üretim sürecinde iş birliği yapmak
- Ürün alım garantili modelleri görüşmek

isteyen üretici kadınların başvurularını bekliyoruz

İletişim 0538 551 17 78
keymakadinkooperatifi@gmail.com

KM
Key

Key

RAMAZAN Ayına Özel

RAMAZAN ALIŐVERIŐI

KEY MA KADIN KOOPERATIFI

Ramazan Ayı Suresince SipariŐ Alınır

keyma.gastro

0538 551 17 78

CevatpaŐa Mahallesi, Içkale Sokak No: 2 /17 SUR / DİYARBAKIR

📍 Kooperatifler Mahallesi Akkoyunlu Bulvarı
No:15 Yenişehir Diyarbakır

☎️ +90 412 280 3550

☎️ +90 412 224 45 12